

Ковальчук Н. В.

Волинський національний університет імені Лесі Українки

АКТУАЛЬНІСТЬ ДОСЛІДЖЕННЯ ЖІНОЧОГО ПИСЬМА В КОНТЕКСТІ ХУДОЖНІХ БІОГРАФІЙ ПРО УКРАЇНСЬКИХ ПИСЬМЕННИЦЬ

У статті розглядається значущість життєпису в літературознавстві, аналізується роль художньої (літературної) біографії у розвитку літературного процесу, її здатність до психологізації, поєднувати фактаж і вимисел, белетризовано висвітлюючи життя головного героя на матеріалі історичних документів. Часто за античною традицією життєписи поділяються на біографії державних діячів та біографії митців, де останні вважаються основою жанру художньої біографії. Особлива увага приділяється феномену жіночого письма в контексті дослідження художніх біографій про українських авторок.

Проаналізовано деякі праці українських літературознавців, у котрих до сфер наукових зацікавлень належать дослідження художньої біографії, зокрема життєписів жінок, а також розглянуто розвідки науковців, де об'єктом вивчення є жіноче письмо. З'ясовано головні риси художньо-біографічних текстів, особливості авторської присутності цих творів, ключові характеристики жіночих біографій, які відзначаються загостреною емоційністю, увагою до соціальних, культурних та інтимних аспектів життя, наприклад, переживань, почуттів, питання зовнішності, моди та ін.

Важливе місце в дослідженні таких біографій займає феномен жіночого письма. Подано пояснення жіночого письма гендерними студіями – важливі наукові відкриття та тему жіночого письма належать Г. Сіксу, яка запропонувала сам термін, Ю. Кристева, Л. Ірігарей, а також С. де Бовуар. В українській феміністичній (літературній) критиці ключовими є праці Т. Гундорової, В. Агеевої, Н. Зборовської, С. Павличко та ін.

Поки що немає одностайної думки щодо визначення терміну жіночого письма, й сама тема вважається наразі дискусійною в наукових колах, оскільки в історії літератури не було чітко окреслених жіночих течій чи угруповань. Зміни в суспільно-політичному житті Європи кін. XIX – поч. XX. століття, зокрема розвиток фемінізму, внесли кардинальні зміни в літературознавчий процес. Це відбилося і на житті письменниць, на сприйнятті їхньої творчості, на формуванні образів, головних тем та ідей художніх творів і т.д. Про це свідчать літературна та громадська діяльність українських авторок Н. Кобринської, Олени Пчілки, Лесі Українки, О. Кобилянської та ін.

Тексти доби модернізму істотно відрізняються від творчості попередніх поколінь. Тому з огляду на це важливо дослідити жіноче письмо для виявлення його характерних рис і специфіки, а також з'ясувати його особливості в контексті написання та аналізу художніх біографій.

Підкреслено, що ця тема досі потребує подальшого поглибленого дослідження на ґрунті зростаючого інтересу до жіночих біографій та питань, пов'язаних із жіночої присутністю в літературному процесі, з чого випливає актуальність статті.

Ключові слова: художня біографія, біографістика, жіноче письмо, жіноча біографіка, літературознавство, українська література, Леся Українка, Олена Пчілка, Ольга Кобилянська.

Постановка проблеми. Вивчення біографій українських письменниць займає одне з ключових місць у контексті літературознавчих досліджень, оскільки допомагає краще осягнути їхній внесок у літературний процес та культурну спадщину. Значущість біографії зумовлена поглибленим аналізом життєпису автора, дослідженням передумов розви-

тку його творчого генію, виокремлення важливих рис літературного здобутку. Також вона може слугувати важливим джерелом знань про певну епоху, в яку жив письменник, частково пояснити її культурні, політичні та соціальні трансформації.

Особливу роль серед жанрових різновидів життєпису займає художня (літературна) біографія.

Вміщуючи в собі пропорційний синтез наукової та художньої складових, вона допомагає детально розкрити образ зображуваної особи, подаючи не тільки факти, а й внутрішні переживання, психологічний портрет, мотивацію творчих пошуків. Це дає можливість читачам не лише ознайомитися з біографією видатної особистості, а також резонувати з їхньою історією, відчувати їхні емоції та симпатизувати, або навпаки – засудити чи дати нейтральну оцінку.

Упродовж багатьох років увага вітчизняних біографів фокусувалася здебільшого на життєписах українських письменників, аніж на авторках. Тому жіноче письмо в українській літературі залишається недостатньо вивченим аспектом у літературознавчому дискурсі, що обумовлено патріархальними наративами. Жіночий досвід та проблеми, які стояли на порядку денному в житті, перебували за межею маргінальності та вважалися незначними для обговорення.

Лише з розквітом жіночого руху на теренах України у другій половині XIX століття відкрилося чимало нових імен, що дало поштовх вітчизняним біографам до вивчення життєпису видатних українських письменниць. І дотепер інтерес до їхніх повсякденних історій та творчих таємниць не згасає, тому з упевненістю можна стверджувати, що художні біографії про українських письменниць є актуальним джерелом для досліджень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми біографістики є сферою наукових зацікавлень таких дослідників: І. Демуз, М. Ільницький, О. Крикавська [6], Н. Любовець, В. Попик, Л. Рева, В. Чишко, та ін. Художню біографію у своїх працях досліджують: І. Акіншина, О. Галич, В. Г. Колесник, В. Марінеско [9], Т. Черкашина, М. Шаповал і т.д., зокрема жіночі життєписи: О. Бежук, Л. Буряк [2], Т. Гундорова [3], Н. Зборовська [5], А. Швець, О. Шульга (Яценко) та ін.

Жіноче письмо стало об'єктом наукових зацікавлень таких науковців, як В. Агеєва, Р. Жаркова [4], Н. Зборовська [5], С. Павличко [10], О. Подлісецька [11], Х. Стельмах [12], А. Швець і т.д.

Актуальність статті полягає в зростанні інтересу до біографій жіночих постатей, а саме українських письменниць, до жіночого письма в Україні. Нагальним є питання ролі жінок у літературному процесі, а також необхідність розширення меж літературознавства через призму особистісних історій.

Постановка завдання. Метою статті є спроба осмислення значимості жіночого письма в україн-

ській літературі через призму художньої біографії про письменниць.

Для досягнення мети дослідження поставлені такі завдання: проаналізувати роль біографії, зокрема художньої, в наукових дослідженнях та її вплив на літературознавчий процес; окреслити специфіку художньої біографії та виокремити її жанрові особливості; провести огляд сучасних досліджень жіночого письма та проблем, пов'язаних із цим феноменом; обґрунтувати важливість вивчення жіночого письма в сучасному літературознавчому дискурсі, зокрема в аспекті дослідження художніх біографій про українських авторок.

Виклад основного матеріалу. Протягом тривалого часу біографії українських авторок були недооцінені, а їхні твори часто залишалися в тіні чоловічих голосів. Усе змінилося з розквітом жіночого руху у другій половині XIX століття, де ключовими постатями стали Наталя Кобринська, Олена Пчілка, Леся Українка, Ольга Кобилянська та інші. Своєю діяльністю вони щоразу доводили, що жінка може писати не гірше чоловіка, що і він, і вона можуть бути рівними в літературній сфері, однаково добиватися успіху та відточувати свою майстерність.

Такий суспільний прогрес не міг залишитися поза увагою. Про цей переворот говорили, писали наукові розвідки, есеї, досліджували тексти, написані жінками, вивчали їхній вплив на культурне життя. Біографи не стали виключенням. *Біографію* літературознавці визначають як жанр, яким послуговується дослідник (письменник) для опису життя конкретної людини, зазвичай видатної персони, що зробила внесок у розвиток суспільного, політичного та культурного процесу.

У біографічних текстах найважливіше – описана в ній людина. І. Франко писав: «...життєпис цікавіший від їхніх творів, чий твори – це тільки матеріали до їхньої характеристики, складові частинки їхнього життєпису. Це генії, обранці долі, великі й оригінальні в доброму і злому, у щасті і в стражданні. Це корифеї літератури, творці нових напрямків. Їх можна назвати представниками того часу, коли вони жили, а їхній життєпис у кожному разі дасть змогу більш-менш глибоко увійти в таємниці духу їхньої доби, бо саме в них цей дух міститься, в них він немов відтворюється і знаходить своє найвиразніше втілення» [13, с. 28].

Автор біографії створює сюжет, наділивши його мотивом та ідеєю, а своїх персонажів – життєпо-дібними рисами та почуттями. Це завдання вима-

гає пропорційного поєднання факту і вимислу. Біографічна література відзначається бінарною опозиційністю: такі тексти, «по-перше, спираються на фактичний матеріал, документальне начало, а, по-друге, створюються за законами художньої творчості» [6, с. 371]. Тобто поєднують в собі і науковий, і художній елемент оповіді.

За співвідношенням факту і вимислу вчені виокремлюють документальні і художні (літературні) біографії. Документальні біографії «зосереджують увагу на документальних відомостях, виступають своєрідним документальним монтажем і важливим науковим джерелом знання про видатних особистостей» [6, с. 371].

Художня біографія – твір, у якому в белетризованому вигляді подається життєпис реальної людини. До прийомів белетризації зараховується психологізація образу головного героя твору, психологічний аналіз його внутрішнього світу, що досягається завдяки ретельному вивченню збережених документів про ту особу, про яку йдеться, а також сприйняття автором біографії джерельної бази описуваної людини через власний суб'єктивний досвід. У таких текстах важливу роль відіграє не точне зображення історичних подій, а вичерпне висвітлення образу зображуваної постаті.

Як зауважила В. Марінеско, творам художньо-біографічного спрямування «притаманне глибоке занурення в духовний світ зображуваної особи, а також поєднання вимислу і домислу, але здебільшого в тій мірі, в якій вони не спотворюють конкретно-історичний фактаж» [9, с. 61]. Дослідниця вказує, що під час написання такого твору «об'єкт реальної історії перетворюється на об'єкт авторської рефлексії, у якій важливу роль відіграє естетичний імператив» [9, с. 61], тобто автор художньої біографії прагне відтворити історію так, щоб вона зацікавила читача і принесла йому естетичне задоволення.

Дослідниця О. Бойченко (Кіт), посилаючись на дисертаційне дослідження Л. Мороз «Об'єктивне і суб'єктивне у жанрі літературної біографії», вважає, якщо «в основі художньої біографії лежить документ, який є прямим уособленням історичної правди, то художній домисел – це, насамперед, майстерність письменника в компонуванні документального матеріалу, у побудові композиції, розташуванні фактичних подробиць, переосмисленні й трансформації подій та епізодів» [7, с. 1]. Літературна біографія не повинна бути зразком документальної прози, точно відповідаючи реальним подіям у житті зображуваної особи, а дозво-

ляє помірну свободу думки біографа та його інтерпретацій, що супроводжується переосмисленням фактів через призму власного досвіду.

Як влучно зазначає Т. Бабенко, існує чимало художньо-біографічних текстів про різних письменників (наприклад, про Тараса Шевченка, Лесю Українку, О. Кобилянську та ін.), але всі вони будуть різними: «Ми не знайдемо жодного ідентичного художнього життєпису. Саме в цьому й полягає майстерність художнього біографа» [1, с. 40].

Біографи по-своєму моделюють образи історичної постаті, життєпис якої вони обрали для свого твору, що прямо пов'язане з розумінням характеру описаної особи та історичної епохи, в якій вона жила.

Деякі біографи за античною традицією поділяють життєписи на такі два види – біографії державних діячів та біографії митців (сюди ж – письменників). Останні вважаються основою жанру художньої біографії, адже тоді «відбувається сплав літературності (філологічності в сучасному розумінні) та художності» [8, с. 300]. У такому творі синтезуються дві епохи: світ, де жив герой біографії, та світ, де живе біограф; тобто текст одночасно репрезентує дві історичні площини. Очевидним буде спостереження, що часто про письменників пишуть письменники. Життя одного автора стає творчим майданчиком для самореалізації та естетичних шукань іншого автора. Як відзначає О. Крикавська, у художній (літературній) біографії «відбувається творчий діалог двох митців, сюжет набуває полілогічності, а оповідь – інтертекстуальності», тому вона є сферою «постійного ідейного та художнього оновлення» [6, с. 376].

Наразі існує багато біографій, які висвітлюють життя жінок з усіма його особливостями і перипетіями. Увага до жіночих біографій посилилася зі змінами сприйняття ролі жінки в суспільстві.

Період кін. XIX – поч. XX ст. став часом важливих досягнень в історії української культури. Трансформації, котрі відбувалися в тодішньому суспільстві, мали потужний вплив і на розвиток літератури, та згодом сформувалися у цілий філософсько-мистецький рух під назвою *модернізм*. Епоха модернізму дала можливість жінкам висловитися сповна у своїй, перш за все, діяльності, яку вони обирали відтоді самостійно, вибороти своє право на освіту, працевлаштування і т.д. У цей час з'являються одні з перших науковиць, громадських і політичних діячок, лікарки, видавчині і т.д. Це модерні жінки, які мали потужні важелі впливу

на життя XIX–XX ст., і були зовсім не схожі на попереднє покоління.

На сьогодні є дуже помітним поживлення інтересу в науковій спільноті до біографічних текстів, що відтворюють життя жінок, через яке формується всеохопне розуміння різних періодів часу, тенденції яких у той чи той спосіб змінювали життя головних героїнь біографічних творів. Як зазначає Л. Буряк, «кожна з історичних епох, передусім, вносила свої корективи у калейдоскоп жінок, які потрапляли у коло наукових інтересів, визначала свої ідеали, розробляла алгоритм відтворення їхніх біографій, за певних умов вимагала його жорсткого дотримання» [2, с. 13–14]. Ці корективи часу віддзеркалені у виборі автором формату, жанру, структури жіночої біографіки, що демонструє, «наскільки змінюється світосприйняття жінки та підходи до інтерпретації її біографії в українському соціогуманітарному просторі» [2, с. 13].

Перші розвідки жіночих біографій з'явилися практично в той самий час, коли розпочалася активна емансипація жіноцтва, зумовлена ліберальними настроями тогочасного суспільства, на зламі кін. XIX – поч. XX ст. Першими, хто почав досліджувати жіночі біографії, були М. Костомаров, М. Грушевський, Д. Мордовець, Є. Спаська, С. Єфремов та ін. В цих наукових роботах розглядалися такі важливі для українського літературного, політичного та суспільного життя постаті, як княгиня Ольга, А. Скоропадська, Марко Вовчок, Н. Кобринська, Леся Українка, П. Литвинова-Бартош та ін. Наразі існує значна кількість сучасних розвідок, написаних М. Коцюбинською («Надія з родини Світличних»), С. Павличко («Наталія Кобринська в контексті епохи»), О. Забужко («Notre Dame d'Ukraine: Українка в конфлікті міфологій»), Г. Улюрою («Ніч на Венері. 113 письменниць, які сяють у темряві») та багато інших, де мова йде про відомих українок. Також ці дослідження присвячені вивченню біографічних текстів про жінок, що свідчить про наявність відповідного наукового напрямку – *жіноча біографіка (біографістика)*.

Л. Буряк визначає жіночу біографіку «як міждисциплінарний науковий напрям та невід'ємну органічну складову біографіки загалом, що інтегрує в собі різноманітні наукові знання – історичні, культурологічні, літературознавчі, психологічні, просопографічні, має власний дослідницький простір і передбачає наявність і практичне застосування відповідної термінології та методології» [2, с. 12]. Об'єктами розвідок цього наукового

напрямку «виступають біографії жінок (як знаменитих, так і пересічних, а також тих, чий імена тривалий час у силу різних обставин перебували за лаштунками публічного простору)» [2, с. 12].

Жіноча біографіка має низку характерних ознак, які визначають її специфіку і науковий статус. Л. Буряк у своїй статті «Жіноча біографіка як напрям біографічних досліджень: традиції та сучасні репрезентації»^[2] розгорнуто окреслила найважливіші риси цього напрямку. До них дослідниця відносить актуалізацію «соціологічної, психологічної, культурологічної складових, що маркують гендерну відмінність» [2, с. 13]. Біографічні тексти про жінок характеризуються «підвищеною увагою до соціальних аспектів життя, явищ культури, особистих або родинних переживань, повсякдення, різноманітних нюансів гендерних стосунків, інтимних почуттів, зовнішності, моди» [2, с. 13]. Також у цих біографіях присутня загострена емоційність, відтворена з листів та щоденників зображеної особи, спогадів про неї. Перелічені біографічні джерела, як зауважують дослідники, відбивають «психологію жінки, мають особливо емоційне забарвлення, створюють відповідну атмосферу» [2, с. 13].

Наукове зацікавлення на тлі гендерних студій та досліджень жіночих постатей посприяли появі теорії *жіночого письма*. Сам термін був запропонований у 70-х роках XX століття французькою вченою Гелен Сіксу в її роботі «Сміх медузи» («Le Rire de la Méduse», 1975 р.). Окрім Г. Сіксу цьому феномену приділяли значну увагу філософи Сімона де Бовуар, Юлія Кристева, Люс Ірігарей та ін.

Наразі немає одностайної думки щодо визначення терміну «жіноче письмо», проте він найчастіше розглядається з поняттями «жіноча література» (наприклад, чик-літ), «жіноча біографіка (біографістика)», «жіноча мова» (наприклад, гендерлект) та ін. Літературознавиця Т. Гундорова, спираючись на пояснення жіночого письма гендерними студіями, висновкує, що цей концепт «передає виразно чуттєво-тілесну предметність, різноплановість і сфокусованість сприйняття, ліризм (Гелен Сіксу), опозиційність до авторитарних суб'єктно-об'єктних відношень, закріплених синтаксично. Його позначають замовчування дієслів, перевага питань над ствердженнями, телеграфічний стиль і окличні фрази (Люсі Ірігарей), негативізм, відкидання завершеного, структурованого, однозначного, заперечення лінеарності, занурення в семіотичну передлінгвістичну еротичну енергію (Юлія Кристева)» [3, с. 138]. Аналізуючи погляди

С. де Бовуар дослідниця Х. Стельмах зауважує, що, за французьким філософом, терміни, які виокремлюють жінку в різних сферах, приписуючи їй «особливу роль» (наприклад, жіноче письмо, жіноча література, жіноча традиція тощо), викреслюють її з універсальності: «На думку С. де Бовуар, жінка не повинна артикулювати різницю, а пристосовуватися до універсальності: їй не слід ховатися в гетто відмінності» [12, с. 359]. Згідно з цим твердженням жінкам потрібно залишатися у сфері універсальної культури, але в особистий спосіб. Х. Стельмах у своїй статті «Теорії жіночого письма та феміністична критика» підсумовує, що «жіночі способи означування існують як гетерогенність, що діє через ритм, інтонацію, тобто як семіотичні операції та ефекти, що руйнують синтаксис, семантику, лінгвістичні аспекти панівної чоловічої мови» [12, с. 363–364]. Найкращим проявом гетерогенності, за словами науковиці, є існування в літературознавчому дискурсі, де може сповна репрезентувати себе, борючись проти панівної патріархальної мови [12, с. 364].

Деякі дослідники почали розглядати жіноче письмо як ключ до розуміння всіх граней літературознавчого процесу. Це спонукало переосмислити роль жіночої прози, простежити час становлення (з огляду на розвиток фемінізму, зміцнення правового становища жінки в тогочасному суспільстві та ін.) виокремити її характерні риси, самотність, віднайти раніше давно забуті голоси та дати їм слово.

Питання жіночого письма науковим товариством розцінюється як дискусійне, адже окремих суто жіночих літературних течій чи угруповань не було в контексті української літератури. Проте розглядати його окремо, на наш погляд, варто. Однією з причин, яка б підтверджувала цю тезу може бути такою: творчість українських авторок часто була маргіналізована в рамках панівної чоловічої літературної традиції, де жінкам доводилося асимілюватися та пристосовуватися, пишучи тексти, наприклад, під чоловічими псевдонімами. Тому щоб це виправити, потрібно кластерно розглянути концепцію творчості українських письменниць: як їхню, так і про них. Ще досі недостатньо художніх текстів (як біографій, так і суто фікційної прози) про жінку, про особливості її творчого мислення, творів (а також і досліджень), які б фокусувалися на її досвіді та переживаннях.

С. Павличко у своїй розвідці: «Чи потрібна українському літературознавству феміністична школа?» наголошує: «Про жінок в українській історії, суспільстві, культурі, про екзистенцію

[...] української жінки потрібно писати і говорити якнайбільше. І справа не в якихось особливих жіночих амбіціях, і не в помсті за несправедливу зневагу, і не в заклику до жіночого сепаратизму. Просто інакше – при консервації існуючого стану справ – наша культура ніколи не стане нормальною, європейською чи, керуючись нейтральним терміном Дмитра Чижевського, “повною”» [10, с. 26].

З розквітом феміністичного руху, який дав поштовх поширенню жіночої літературної самопрезентації, змінився й образ самої жінки у творах української літератури: з покритки (Т. Шевченко «Катерина»), «Повії» П. Мирного, невинних та наївних Катрусь, Ганнусь, Марусь, які не можуть дати самі собі ради та асоціювалися в читача завше з горем, плачем і безвихіддю, – до величної «Царівни» (О. Кобилянська), яка «стає сама собі ціллю», бореться з обставинами, ламаючи чужі пересуди, Мавки («Лісова пісня» Лесі Українки), яка не зрікається своїх ідеалів та внутрішнього «Я», та ін. Літературознавиця Н. Зборовська називає повість О. Кобилянської «Царівна» передтечею нової епохи, де дихотомія чоловіче-жіноче набуває цілком нового значення: «Якщо до цього часу українська література була літературою про пропащу чоловічу силу і жіночу долю, то тепер вона започатковувала жіночий образ української людини, яка стає сама собі ціллю і успішно самостверджується: “ненормальний” для традиційного літературного дискурсу *happy end* та вітальний оптимізм» [5, с. 156].

Така зміна хоч ілюстрована жіночими образами з текстів Лесі Українки та О. Кобилянської, та супроводжувалася та підтримувалася літературною діяльністю Н. Кобринської («Дух часу») та Олени Пчілки («Товаришки»), які в своїх творах одними з перших показали українському читачеві, чим живе жінка, про що думає та переживає, які вибори стоять перед нею з огляду на обставини, який її внутрішній світ. Як стверджує О. Підлісецька, Леся Українка та Ольга Кобилянська «кинули виклик домінуючій чоловічій традиції, бо відчували себе спадкоємицями зрілої традиції “жіночої літератури”, маючи своїми попередницями Марка Вовчка й Ганну Барвінок, Олену Пчілку та Наталю Кобринську» [11, с. 188].

Дослідниця Р. Жаркова зазначає: «...розуміння характеристик жіночого письма моделюється в осмислення цього письма як способу розкриття і проголошення жіночих прихованих проблем, травм і фобій, драм і можливостей» [4, с. 18]. Науковиця зауважує, що українські авторки-модер-

ністки застосували «гендерний варіант само-вписування у простір культури у стратегічних цілях – щоб продемонструвати наявну відокремленість жіночої культури, її неприйняття і девальвацію в універсальній ієрархії світобудови» [4, с. 19].

Висновки. Отже, дослідження феномену жіночого письма є важливою складовою в контексті жіночих біографій, оскільки допомагає розкрити цінні аспекти творчості українських авторок. Життєписи видатних вітчизняних письменниць розкривають унікальні переживання та соціальні виклики, з якими стикалися українські жінки до та під час боротьби за власні права. З розвитком

жіночого руху на теренах України наприкінці XIX – початку XX ст. розпочалося поглиблене вивчення та аналіз їхнього внеску, віднайдення нових імен, нових творчих геніїв, нових перспектив для досліджень, що цілком пояснює інтерес науковців минулого і сучасного покоління.

Художня біографія є однією з важливих складових цих спостережень, адже не лише знайомить читача з життєтворчістю певного автора, а й спонукає переосмислити його внутрішній світ. Жіноче письмо є важливим компонентом в контексті сучасного літературознавчого дискурсу та незаперечним феноменом культурної спадщини України.

Список літератури:

1. Бабенко Т. Особливості авторської присутності в текстах сучасної художньо-біографічної прози. *Слово і час*. 2005. № 10. С. 39-45. Режим доступу: <https://surl.lu/nxihny>
2. Буряк Л. Жіноча біографіка як напрям наукових досліджень: традиції та сучасні репрезентації. *Збірник наукових праць «Українська біографістика»*. 2016. № 13. С. 10-27.
3. Гундорова Т. ПроЯвлення слова. Дискурсія раннього українського модернізму. Постмодерна інтерпретація. Львів: Літопис, 1997. 299 с.
4. Жаркова Р. Жіноче письмо і жіноче «Я»: інтерпретація ізольованості та проблема рецепції. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2020. Вип. 29, т. 2. С. 17-22. Режим доступу: <https://surl.li/rnumog>
5. Зборовська Н. Феміністичні роздуми: На карнавалі мертвих поцілунків. Львів: Літопис, 1999. 336 с. Режим доступу: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/ukr0000020071>
6. Крикавська О. Жанрологічний аспект вивчення біографічного письма. *Науковий журнал «Наукові записки. Серія «Філологічна»*. 2008. Вип. 10. С. 367-377.
7. Кіт О. Художні особливості літературної біографії: Іван Кошелівець «Жанна Д'арк». *Вісник Львівського університету. Серія: Іноземні мови*. 2011. Вип. 18. С. 128-136. Режим доступу: <https://surl.gd/cnkmaaw>
8. Лексикон загального та порівняльного літературознавства. Чернівці: Золоті литаври, 2001. 636 с.
9. Марінеско В. Літературна біографія як жанрова модель: особливості еволюції, атрибутивні та модусні ознаки. *Науково-методичний журнал «Наукові праці. Літературознавство»*. 2012. Вип. 181. С. 59-63.
10. Павличко С. Фемінізм. Київ: Вид-во Соломії Павличко «ОСНОВИ», 2002. 317 с.
11. Подлісецька О. Феномен жіночого письма в українській літературі кінця XIX – початку XX століть. *Закарпатські філологічні студії*. 2018. Вип. 6. С. 186-189.
12. Стельмах Х. Теорії жіночого письма та феміністична критика. *Компаративні дослідження слов'янських мов і літератур*. 2012. № 12. С. 357-365.
13. Франко І. Дещо про себе самого. Зібрання творів: у 50 т. К.: Наук. думка, 1981. Т. 31. С. 28-32.

Kovalchuk N. V. THE RELEVANCE OF RESEARCH ON WOMEN'S WRITING IN LITERARY BIOGRAPHIES OF UKRAINIAN FEMALE AUTHORS

The article examines the relevance of biography within literary studies and analyzes the role of literary (fictionalized) biography in the development of the literary process. It explores the ability of biography to psychologize, merge fact and fiction, and fictionalize the lives of main characters using historical documents. Traditionally, biographies are divided into biographies of statesmen and biographies of artists, where the latter are considered the basis of the genre of literary biography. The discussion also gives particular emphasis to the phenomenon of women's writing in the analysis of literary biographies of Ukrainian women authors.

The paper analyzes works of Ukrainian literary scholars whose research fields include the study of literary biography, particularly women's biographies. Also it considers the scientists's research whose object of the studies is women's writing. It is important to clarify the primary features of literary-biographical texts and the characteristics of the author's presence in these works. Women's biographies are characterized by heightened emotionality and a focus on social, cultural, and intimate aspects of life, including experiences, feelings, issues of appearance, fashion, etc.

The phenomenon of women's writing occupies an important place in biography and literary studies. Gender studies provide an explanation of women's writing with significant scientific contributions from prominent

scholars such as H. Cixous, who coined the term, J. Kristeva, L. Irigaray, and S. de Beauvoir. In Ukrainian feminist (literary) criticism, the key works have been produced by T. Hundorova, V. Ageyeva, N. Zborovska, S. Pavlychko, etc.

There is still no consensus on the definition of the term women's writing, and the topic itself is currently considered debatable within academic circles largely due to the absence of clearly defined women's movements or groups throughout the history of literature. However, changes in the socio-political landscape of Europe in the late 19th and early 20th centuries, particularly the development of feminism, brought about fundamental transformations in the literary study process. This revolution reflects in the lives of female writers, in the perception of their work, as well as in the formation of themes, motifs and ideas within their literary works. Notable examples illustrating this shift include the literary and public activities of Ukrainian authors such as N. Kobrynska, Olena Pchilka, Lesya Ukrainka, O. Kobylanska, etc.

The texts of the modernist era differ significantly from the works of previous generations. Therefore, it is essential to study women's writing to identify its characteristic features and specifics, as well as to clarify its attributes in the context of writing and analyzing literary biographies.

It is emphasized that this topic necessitates further in-depth research due to the increasing interest in women's biographies and issues related to women's participation in the literary process, thereby underscoring the relevance of the article.

Key words: *literary (fictionalized) biography, biographical studies, woman's writing, literature studies, Ukrainian literature, Lesya Ukrainka, Olena Pchilka, Olha Kobylanska.*